

**FoU-håndbok
for
Forsvarets høyskole**

**Godkjent av
Sj FHS
Kontreadmiral Louise Dedichen
14.12.2011**

Innhold

1 Innledning – Hvorfor FoU ved Forsvarets høyskole?	3
2 FoU-temaer, programmer og prosjekter	3
3 Ledelse av FoU ved FHS	4
4 Virkemidler for å øke FoU-virksomheten ved FHS	4
4.1 Kompetanseutvikling	4
4.2 Rekruttering	5
4.3 Eksternt samarbeid	5
4.4 Eksternfinansiert FoU	6
5 Program- og prosjektoppfølgingsystem	7
6 Formidling	7

1 Innledning – Hvorfor FoU ved Forsvarets høyskole?

Kravene til kompetanse blir stadig høyere i moderne forsvarsorganisasjoner. Som Forsvarets høyeste utdanningsinstitusjon har Forsvarets høyskole (FHS) et særlig ansvar for å bidra med relevant forskning og utvikling (FoU) av høy kvalitet. *Forskning* betyr systematisk arbeid for å fremskaffe ny kunnskap og informasjon. *Utvikling* betyr i denne sammenheng virksomhet som på en systematisk måte anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring til å innføre nye eller vesentlige forbedrede prosesser, systemer og tjenester. Begge deler er viktige for FHS.

Sivile norske forskningsmiljøer vier – naturlig nok – generelt liten oppmerksomhet til FoU innenfor forsvarsrelaterte fagfelt; dette må Forsvaret selv ta ansvar for. Både for å ivareta egne behov og hensyn, men også for å spre kunnskap om forsvarsrelaterte fagfelt til andre deler av samfunnet. Dette vil skape grobunn for kunnskapsbasert innsikt og være en kilde til informasjon, kritikk og debatt om Forsvarets rolle og virke. FHS har derfor som målsetning å være et levende kompetansesenter innenfor forsvarsrelaterte spørsmål – for Forsvaret og for samfunnet for øvrig.

På noen fagområder har FHS primært en *formidlerrolle*; det vil si at forskningen formidles av Høgskolens vitenskapelige ansatte til studenter og andre brukere. På andre fagområder må imidlertid Høgskolen *selv drive FoU*. Dette er fordi Forsvarets operasjoner og øvrige virksomhet krever spesialisert kompetanse og kunnskap som ikke uten videre kan importeres utenfra. Gjennom egen forskning kan virksomheten til enhver tid være relevant, dynamisk og særlig tilpasset behovene.

I henhold til Universitets- og høyskoleloven (UH-loven) skal FHS tilby utdanning som er basert på det fremste innen forskning, faglig utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. ”Forskningsbasert undervisning” er svært viktig for FHS. I videreutviklingen av FoU-virksomheten, vil Høgskolen være særlig bevisst på at dette gjøres i tett samvirke med den utdanning som tilbys. Målene i denne sammenheng er at:

- Undervisningen skal reflektere relevant og spesialisert erfaring, samt de nyeste resultater innenfor forskningen
- Undervisningskreftene skal ha forsknings- eller erfaringsbasert spisskompetanse innen sine fagfelt
- Undervisningen skal innbefatte opplæring i vitenskapelig metode
- Studenter skal komme tett inn på pågående FoU-prosjekter ved Høgskolen, særlig i arbeidet med sine masteroppgaver

Videre er forutsetninger og parametre for utvikling av forsknings- og utviklingsbasert undervisning definert i kvalitets håndboken og inngår i det kontinuerlige kvalitetssikringsarbeidet ved FHS.

2 FoU-temaer, programmer og prosjekter

Basert på overordnede faglige rammer for FHS gitt i styringsdokumenter for forsvarssektoren, gjennomfører Høgskolen FoU ved tre avdelinger:

- Institutt for forsvarsstudier (IFS)
- Norges idrettshøyskole/Forsvarets institutt (NIH/F)
- Forsvarets stabsskole (FSTS)

FoU-virksomheten drives innenfor følgende tematiske områder:

- Strategi og militære operasjoner i bred forstand
- Virksomhetsstyring i forsvarssektoren
- Militær trening/ferdighets- og prestasjonsutvikling
- Sikkerhets- og forsvarspolitik

Innenfor disse temaene er det stor variasjon i FoU-virksomheten. For en mer detaljert oversikt over de respektive avdelingenes FoU-virksomhet henvises det til avdelingenes internettsider.

3 Ledelse av FoU ved FHS

Som en del av etaten Forsvaret har Forsvarets skoler særlige tette bånd til én samfunnsaktør. Derfor er lederne ved FHS seg meget bevisst sitt ansvar for å fremme og verne om akademisk frihet. UH-loven slår fast at høyskoler ikke kan ”gis pålegg eller instruksjoner om [...] læreinholdet i undervisningen og innholdet i forskningen”, og på samme måte skal lederne ved FHS sørge for at den enkelte faglige ansatte har frihet til å velge emne, definere problemstilling, bestemme metoder og legge frem resultater offentlig (UH-loven §1-5).

Sjef FHS har det overordnede ansvaret for prioriteringer, tilrettelegging og koordinering av FoU-virksomheten. Innenfor egne fagområder ledes FoU-virksomheten av avdelingslederne. Disse har ansvar for å sikre at FoU holder et høyt faglig nivå og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige og etiske prinsipper.

4 Virkemidler for å øke FoU-virksomheten ved FHS

Som en relativt fersk høyskole med profesjonsstudier i sentrum, har Høgskolen de siste årene søkt å bygge opp et fundament for en FoU-kompetanse og forsiktig utviklet sin FoU-virksomhet. Med den nåværende organisasjon og bemanning kan fundamentet sies å være på plass. Tiden er derfor inne for systematisk å øke FoU-virksomheten. FHS har iverksatt virkemidler langs fire dimensjoner for å få dette til:

- Videre kompetanseutvikling
- Vekt på rekruttering
- Eksternt samarbeid
- Eksternfinansiert FoU

4.1 Kompetanseutvikling

I stillingsbeskrivelsene for faglig ansatte ved Høgskolens to institutter er det avsatt 60 prosent til FoU. Ved FSTS er det for ulike kategorier faglig ansatte avsatt 20–60 prosent tid til FoU. Det oppmuntres også til, og legges til rette for, at faglig ansatte ved FHS gjennom forskning skal kunne kvalifisere seg til førstestillings- og professorkompetanse.

FHS legger også til rette for at faglig ansatte i perioder skal kunne drive relevant FoU-virksomhet ved andre avdelinger i Forsvaret, eller ved akademiske institusjoner i inn- og utland. For eksempel opparbeider faglig ansatte seg rett til å søke om forskningstermin. Det legges også til rette for at fagpersonalet, som ledd i sin ordinære virksomhet, kan delta på seminarer, kurs og lignende for faglig utvikling.

4.2 Rekruttering

Ved nyansettelser i faglige stillinger skal FHS, ved siden av å stille høye krav til utdanning og pedagogisk kompetanse, legge stor vekt på dokumentert FoU-kompetanse.

Rekrutteringsstillinger skal brukes aktivt til å bygge opp forskningskompetanse. FHS forvalter i den sammenheng Forsvarets stipendiatorordning. Flere av stipendiatene er tilknyttet FHS, og bidrar således til å tilføre kompetanse og utføre forskningsvirksomhet innenfor Høgskolens fagområder. Flere av disse bidrar dessuten til undervisning, og utfører pliktjeneste ved FHS etter endt utdanning.

En rekke eksterne studenter som tar bachelor-, master- eller doktorgrad, får veiledning av faglig ansatte ved FHS. Disse studentene kan være aktuelle kandidater for senere rekruttering til faglige stillinger ved FHS.

Instituttene har en mastergrads- og seniorstipendordning for personer som arbeider med temaer som er relevante for instituttene fagområder. Noen av disse personene tilbys kontorplass, og enkelte engasjeres også som vitenskapelige assistenter på prosjekter. Enkelte av disse kan senere være aktuelle for tilsetning i faglige stillinger ved FHS.

4.3 Eksternt samarbeid

Samarbeid med andre relevante aktører er nyttig og nødvendig for faglig utvikling og for å øke ressurstilgang, rekruttering og kompetanse innenfor FoU-området. FHS oppfordrer derfor til, og legger til rette for, at Høgskolens fagmiljøer inngår samarbeid med relevante institusjoner og fagmiljøer i inn- og utland. Slikt samarbeid kan spenne fra formalisert samarbeid med institusjoner og fagmiljøer både i Norge og i utlandet, via konkret program- og prosjektsamarbeid til individuelle avtaler mellom fagpersoner. FHS sentralt og de enkelte underavdelingene har de siste årene økt antall slike samarbeidsavtaler med eksterne aktører betydelig.

De fleste avtalene er primært av faglig art, men FHS har flere avtaler som også inkluderer utveksling av personell og økt ressurstilgang. Eksempler på noen slike er:

- Avtalen med Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) om prosjektsamarbeid og kompetanseutveksling
- Avtalen med Forsvarets operative hovedkvarter (FOH), som blant annet inkluderer forskningssamarbeid
- Innlemmelsen av IFS i Forsvarsdepartementets ordninger for økonomisk støtte til forskning innenfor sikkerhets- og forsvarspolitik
- Samarbeidsavtalen som NIH/F har med Norges idrettshøgskole og som gir instituttet tilgang til NIHs faste vitenskapelige personell, PhD- og mastergradsstudenter. Samarbeidsavtalen gir instituttet også mulighet til å opprette prosjektstillinger ved NIH

Internasjonalisering er høyt prioritert i norsk UH-sektor, både når det gjelder utdanning, FoU-samarbeid, publisering og studie- og forskningsopphold. FHS deler målsetningen om internasjonalt samarbeid som et viktig anliggende for en høgskole. Viktig i så måte er:

- Formaliserte avtaler bør inngås med strategisk utvalgte institusjoner. Flere fagmiljøer ved FHS har de siste årene inngått mye ad hoc- og individbasert samarbeid med utenlandske fagmiljøer. Slike samarbeidsrelasjoner bør utvikles videre, men ekstra innsats bør legges i å inngå formelle avtaler med relevante, sentrale institusjoner
- FHS vil legge til rette for at doktorgradsstipendiater med tilknytning til Høgskolen kan gjennomføre et utenlandsopphold i løpet av sin stipendiatperiode. Dette er i tråd med

kvalitetsreformen som legger til grunn at master- og doktorgradsstudenter bør tilstrebe et utenlandsopphold som en del av sin utdanning. Reisepenger, støtte til studieopphold/skolepenger, forsikringer osv. er aktuelle virkemidler for å legge til rette for utenlandsopphold og internasjonal veiledning. På samme måte vil FHS legge til rette for opphold ved FHS for utenlandske stipendiater og gjesteforskere

- Undervisningsemner på engelsk i emner der Norge har komparative fortrinn for å kunne levere god undervisning. Dette vil gjøre det lettere for utenlandske forskere å undervise og delta i forskningssamarbeid ved FHS. Det kan også bidra til at FHS blir mer attraktivt for både studenter og forskere fra andre land. På tilsvarende måte vil FHS legge til rette for at faglige ansatte ved FHS kan undervise – og forske – ved utenlandske institusjoner
- Utenlandsopphold for faglige ansatte. Dette vil gagne internasjonalisering av forskningen. Kortvarige opphold skjer normalt som del av den faglige virksomheten, men enkelte lengre utenlandsopphold kan for eksempel gjennomføres innenfor rammen av avdelingenes ordninger med forskningstermin

4.4 Eksternfinansiert FoU

Det er et mål for FHS å øke andelen eksternfinansiert FoU. Med dette menes at det på ulike måter hentes inn ressurser fra nasjonale og internasjonale finansieringskilder for å finansiere FoU-aktivitet (som regel i konkurranse med andre). FHS er gjennom Universitets- og høyskoleloven *lovpålagt* å ”aktivt søke tilføring av eksterne ressurser”, men målsettingen om å tiltrekke seg eksternfinansierte prosjekter springer likevel først og fremst ut av faglige betraktninger:

- Det gir muligheter for målrettet forskning
- Det utfyller og beriker det faglige miljøet
- Det bidrar til å skape verdifulle faglige nettverk, både nasjonalt og internasjonalt
- Det innebærer ”benchmarking” og kvalitetssikring av forskningen

Hvorvidt det skal søkes om eksterne midler vurderes blant annet i forbindelse med oppstart av prosjekter. I vurderingen bør det legges vekt på følgende punkter:

- **Samarbeid:** Mange finansieringsaktører legger vekt på at flere søkere går sammen om søknader. Samarbeidet vil da øke sannsynligheten for å få midler. Uavhengig av dette vil mange prosjekter faglig profittere på at flere forskere eller institusjoner går sammen om et program/prosjekt. Derfor bør man tilstrebe å skaffe akademiske samarbeidspartnere i forbindelse med søknadsprosesser. I et slikt samarbeid er FHS åpen for fleksible finansieringsløsninger, herunder delfinansiering og pakkefinansiering, med både norske og utenlandske samarbeidspartnere og bidragsytere.
- **Faglig profil:** Ved søken etter eksternfinansiert FoU er det en fare for å miste formålet med virksomheten av syne. Det er derfor en forutsetning at eksternfinansiert FoU ved FHS skal ha et definert formål, og falle inn under FHS’ faglige profil. FHS skal ikke søke å maksimere FoU-porteføljen på en slik måte at den faglige profilen undergraves eller utvannes. Det vil si at FHS ikke skal søke om midler til programmer/prosjekter som ikke faglig hører hjemme ved FHS.
- **Faglig integritet og uavhengighet:** Det må utvises en høy grad av bevissthet med hensyn til hva FHS påtar seg/søker av oppdrag, og hvordan slike innrettes. Enkelte former for prosjektfinansiering (for eksempel der hvor det er knyttet betingelser til resultatene av forskningens innhold, eller der hvor det foreligger inhabilitet) og enkelte prosjektforslag (for eksempel med ledende problemstillinger) kan være uforenlige med kravet om faglig integritet og uavhengighet. FHS skal her følge nasjonale retningslinjer på området.

5 Program- og prosjektoppfølgingsystem

FoU-virksomheten ved FHS følges opp tett og på en systematisk måte, både med hensyn til kvaliteten på virksomheten og med tanke på sikring av resultater. Det er utarbeidet program- og prosjektoppfølgingsystemer som omfatter prosedyrer for initiering, oppstart og gjennomføring av programmer/prosjekter, samt systemer for avviksbehandling og rapportering. Systemene skal bidra til økt bevissthet, være et redskap for håndtering av programmer og prosjekter ved FHS, og bidra til at relevans, kvalitet og fremdrift sikres.

6 Formidling

Det er hver enkelt avdelings ansvar å utarbeide strategier for FoU-formidling tilpasset avdelingens målsetninger, faglige profil, samt økonomi- og personellressurser. Disse strategiene skal være sentrale når det planlegges FoU-prosjekter og andre akademiske aktiviteter ved de enkelte avdelingene. Videre skal resultatformidling inngå i avdelingens årsplan eller liknende.

Målsettingen med strategiene er at de skal bidra til at FHS publiserer mer, og at formidlingen har høy kvalitet. Formidlingen av resultatene skal være målrettet, og gjerne internasjonal. Det skal være god balanse mellom vitenskapelig publisering og annen formidling. Nye formidlingsmetoder- og kanaler, som interaktive spill og andre internettbaserte teknikker, bør utnyttes aktivt.

For å nå disse målene skal hver enkelt avdeling aktivt sørge for:

- En strategi for formidling
- Oppdaterte intra- og nettsider som synliggjør faglige aktiviteter, som foredrag og seminarer
- Ressurser til formidling, i form av administrativ hjelp, praktisk tilrettelegging, faglig kvalitetssikring, språkvask og oversettelser
- At formidling og (internasjonal) publisering inngår i planlegging av FoU-prosjekter
- At resultatene formidles i et egnet format; det skal til en hver tid tas sikte på å publisere på høyest mulig faglig nivå
- At mulighetene for flere formidlingsprodukter vurderes, for eksempel at en bok på norsk følges opp av en engelsk artikkel, at en tung vitenskapelig artikkel følges av et lettere, allmennrettet produkt, interaktive publikasjoner, artikkel i militært fagblad, eller annet

Alle faglig ansatte ved FHS skal registrere forskningsresultater, informasjon om og dokumentasjon av vitenskapelige aktiviteter i Cristin (Current Research Information System in Norway). For å synliggjøre annen faglig produksjon, skal de ansatte også tilstrebe å registrere kronikker, foredrag, artikler og lignende.

FHS har også [FHS Bibsys Brage](#), som er et institusjonelt arkiv for fulltekstlagring av vitenskapelige publikasjoner. Tidsskrifts- og antologiartikler, doktor- og mastergradsavhandlinger og vitenskapelige monografier bør lagres her. Biblioteket drifter og administrerer [FHS Bibsys Brage](#) og svarer på spørsmål knyttet til opphavsrett. Publikasjoner i [FHS Bibsys Brage](#) er tilgjengelige for allmennheten (Open Access).